

Natura 2000 fenntartási terv

Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKM20001)

Ügyfél:
Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság

Partner:
CSEMETE Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

2014

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai	3
1.1. Név	3
1.2. Azonosító kód	3
1.3. Kiterjedés	3
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	3
1.5. Érintett települések	3
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák	4
1.7. Tervezési és egyéb előírások	4
2. Veszélyeztető tényezők	6
3. Kezelési feladatok meghatározása	11
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	11
3.2. Kezelési javaslatok	11
3.2.1. Élőhelyek kezelése	11
3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok	11
3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok	12
3.2.1.2.1. KE1 kezelési egység	12
3.2.1.2.2. KE2 kezelési egység	16
3.2.1.2.3. KE3 kezelési egység	20
3.2.1.2.4. KE4 kezelési egység	26
3.2.1.2.5. KE5 kezelési egység	28
3.2.1.2.6. KE6 kezelési egység	30
3.2.1.2.7. KE7 kezelési egység	31
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	34
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	34
3.2.4. Kutatás, monitorozás	34
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében	35
3.3.1. Agrártámogatások	35
3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer	35
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	36
3.3.2. Pályázati források	37
3.3.3. Egyéb	38
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	38
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	38
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	39
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	40

II. Térképek

1. A tervezési terület áttekintő térképe	43
2. A tervezési terület kezelési egységeinek áttekintő térképe	44

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület. A tervezési terület áttekintő térképét az 1. számú térkép melléklet tartalmazza.

1.2. Azonosító kód

HUKM20001

1.3. Kiterjedés

16420 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok és fajok a hivatalos Natura 2000 adatbázis (Standard Data Form, SDF) 2013-as állapota alapján kerülnek felsorolásra. Az adatbázis megtalálható a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóságon.

Élőhelyek:

Élőhelytípus neve	Élőhelytípus kódja
Pannon szikes sztyeppék és mocsarak*	1530
Síksági pannon löszgyepek*	6250

*kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus

Növényfajok:

Faj neve	Faj kódja
Mételyfű (<i>Marsilea quadrifolia</i>)*	1428

*NP kategóriában (jelenleg nincs a faj a területen, de még előfordulhat a jövőben)

Állatfajok:

Faj neve	Faj kódja
Nagy szikibagoly (<i>Gortyna borelii lunata</i>)	4035
Sztyeplepke (<i>Catopta thrips</i>)	4028
Vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	1188
Mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>)	1220
Vidra (<i>Lutra lutra</i>)	1355
Molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>)	2633

1.5. Érintett települések

Békés megye:

Békéssámsón, Kardoskút, Orosháza, Tótkomlós

Csongrád megye:

Ambrózfalva, Apátfalva, Csanádalberti, Csanádpalota, Hódmezővásárhely, Királyhegyes, Kövegy, Magyarcsanád, Makó, Maroslele, Mártély, Mindszent, Nagyér, Nagylak, Nagymágocs, Pitvaros, Székkutas

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Átfedő Natura 2000 területek: Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták Különleges Madárvédelmi Terület (HUKM10004) – 21833 ha, az átfedő terület nagysága 11820 ha; és Alsó-Tiszavölgy Különleges Madárvédelmi Terület (HUKN10007) – 36293 ha, az átfedő terület nagysága 149 ha.

Országos jelentőségű védett természeti területek: Körös-Maros Nemzeti Park (KMNP) Kardoskúti Fehértó – 5629 ha, az átfedő terület nagysága 5129 ha; KMNP Csanádi puszták - 4057 ha, az átfedő terület nagysága 3451 ha; védetté nyilvánító jogszabály száma: 3/1997. (I.8.) KTM rendelet.

Ramsari területek: Kardoskúti Fehér-tó – 492 ha, Montág-puszta – 2203 ha.

Egyedi hatósági határozattal kihirdetett ex lege védett szikes tavak a területen: Csikópusztai tó (84 ha), Kakasszéki-tó (185 ha), Kis-Sóstó (26 ha), Komlósi szikestó (47 ha), Kopáncsi szikestó (128 ha), Macelka-nádas (35 ha), összesen 505 ha.

Országos Ökológiai Hálózattal való érintettség: 8979,63 ha magterület, 2317,45 ha ökológiai folyosó, 2909,78 ha puffer terület.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

- Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
- Békés megye megyei területrendezési terve (11/2012. (VI.27.) önkormányzati rendelettel módosított 15/2005. (X.7.) KT. sz. rendelet)
- Csongrád megye területrendezési terve (10/2012. (III. 19.) önkormányzati rendelettel módosított 21/2005. (XII. 1.) önkormányzati rendelete)
- A tervezési területen az alábbi települések rendelkeznek hatályos, elfogadott településrendezési tervvel és Helyi Építési Szabályzattal:

Békés megye:

Békéssámson településrendezési terve: 2/2010. (IV. 06.) rend.

Kardoskút településrendezési terve: 12/2012. (XII.27.) rend.

Orosháza településrendezési terve: 10/2011. (V.30.) rend.

Tótkomlós településrendezési terve: 17/2006. (VI.27.) rend.

Csongrád megye:

Apátfalva településrendezési terve: 11/2006. (VI.28.) rend.

Csanádpalota településrendezési terve: 15/2007. (VI.27.) rend.

Hódmezővásárhely településrendezési terve: 23/2008. (V.10.) rend.

Kövegy településrendezési terve: 9/2013. (X.2.) rend.

Magyarcsanád településrendezési terve: 20/2007. (XII.4.) rend.

- Makó településrendezési terve: 17/2006. (VII.13.) rend.
 Maroslele településrendezési terve: 11/2006. (V.26.) rend.
 Mártély településrendezési terve: 19/2002. (XII.16.) rend.
 Mindszent településrendezési terve: 9/2004. (V.14.) rend.
 Nagylak településrendezési terve: 10/2006. (III.8.) rend.
 Nagymágocs településrendezési terve: 8/2013. (V.23.) rend.
 Pítvaros településrendezési terve: 19/2000. (VIII.31.) rend.
 Székkutas településrendezési terve: 10/2005. (IX.15.) rend.
- A vadgazdálkodási üzemtervek az alábbiak:
- Csanádpalotai Vadásztársaság (06-803621-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve, Érvényesség: 2017
 - Hódagro Rt. Vadásztársaság (06-803410-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve, Érvényesség: 2017
 - Hód-Mező Vadász Egyesület (06-803420-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve, Érvényesség: 2017
 - Hódvad Vadász Közhasznú Egyesület (06-803450-1-4-0) vadgazdálkodási üzemterve, Érvényesség: 2017
 - Királyhegyesi Vadásztársaság (06-803710-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve, Érvényesség: 2017
 - Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság/Kardoskúti Fehértó (04-954210-4-4-0) vadgazdálkodási üzemterve, Érvényesség: 2017
 - Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság/Montág-puszta (06-800610-1-3-0) vadgazdálkodási üzemterve, Érvényesség: 2017
 - Marosmenti Vadásztársaság (06-803910-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve, Érvényesség: 2017
 - Mártélyi Földtulajdonosok Közhasznú Egyesület (06-803430-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve, Érvényesség: 2017
 - Nagykopáncsi Vadásztársaság (04-955810-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve, Érvényesség: 2017
 - Petőfi Vadásztársaság Pítvaros (06-803622-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve, Érvényesség: 2017
 - Széchenyi Vadásztársaság Orosháza (04-954220-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve, Érvényesség: 2017
 - Székkutasi Vadásztársaság (06-803210-1-4-1) vadgazdálkodási üzemterve, Érvényesség: 2017
- Országos vízgyűjtő-gazdálkodási terv (1127/2010. (V.21.) Korm. határozat)
- A tervezési területre a 2-19 Kurca, illetve a 2-21 Maros alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve vonatkozik.
- Fajvédelmi terv: Nagy szikibagoly (*Gortyna borelii lunata*) KvVM TvH, 2004.
- A tervezési területen a Székkutas Községi Horgászegyesület Kakasszéki tavakra vonatkozó halgazdálkodási terve érvényes.

2. Veszélyeztető tényezők

Kód (új)	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kicsi)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03	Gyepterület átalakítása szántóvá	M	10	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) A beszántás az élőhelyek megsemmisülését okozza.
A03.03	Kaszálás felhagyása, hiánya	L	5	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) A kaszálás hiánya az élőhelyek avarosodásához vezet, a gyepek gyomosodnak, cserjésednek, átalakul a fajkészlet, az inváziós fajok könnyebben terjednek.
A04.01	Intenzív legeltetés	L	5	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) Az intenzív legeltetés erős taposó hatást okoz, ami degradációt, gyomosodást, a fajkészlet átalakulását eredményezi.
A04.03	Pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	M	30	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) A legeltetés hiányában az élőhelyek degradálódnak, gyomosodnak, cserjésednek átalakul a fajkészletük, az inváziós fajok könnyebben terjednek.
A07	Biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	H	50	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) A vegyszerek használata az élőhelyek

				gyomosodását okozza.
D01.02	Autópályák, autóutak, fő- és mellékutak	M	10	pannon szikes sztyeppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), molnárgörény (<i>Mustela eversmannii</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>). A közlekedés során sok állatot eltaposnak a járművek, új utak építése, vagy a meglévők felújítása az élőhelyek károsodását, megsemmisülését okozza.
E01	Városi környezet, lakóterület	M	10	pannon szikes sztyeppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) A településekhez közelebbi területeken nagyobb az illegális hulladék elhelyezés, talaj- és vízszennyezés, járművek vagy emberek által okozott taposás, vegyszerterhelés esélye, ami az élőhelyek károsodásával, degradációjával, megsemmisülésével jár.
E03	Szemét, hulladék	M	5	pannon szikes sztyeppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) Az illegális hulladék lerakás az élőhelyek degradációját, gyomosodását okozza.
F03.01.01	Vadak károkozása	M	10	pannon szikes sztyeppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) Lokálisan az élőhelyek károsodását, gyomosodását okozza, a fajkészlet átalakul, könnyebben telepednek meg inváziós fajok.

H02.06	Mezőgazdasági és erdészeti tevékenységből származó diffúz talajvízszennyezés	M	30	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) A vegyszerek használata a talajvíz elszennyeződését okozza.
I01	Idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	20	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) Az inváziós fajok átalakítják az élőhelyek szerkezetét, agresszív terjedésükkel kiszorítják az őshonos fajokat.
I02	Problémát jelentő őshonos fajok	M	15	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) Egyes őshonos fajok kezelés (kaszálás, legeltetés) hiányában elterjedhetnek, ezzel az élőhely szerkezetét átalakítva.
J02.03	Csatornázottság, vízelvezetés	M	50	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) A gyepes élőhelyek szerkezete megfelelő vízellátottság hiányában átalakul, a fajkészlet megváltozik.
J02.05	Hidrológiai viszonyok módosítása	H	70	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>). A vizes élőhelyek lecsapolása, belvizek levezetése a vízhez kötődő fajok élőhelyének elvesztésével jár, a gyepes élőhelyek szerkezete megfelelő vízellátottság

				hiányában átalakul, a fajokészlet megváltozik.
K01.03	Kiszáradás	M	50	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) Egyes vízterek a szélsőséges időjárási viszonyok következtében időszakosan vagy véglegesen kiszáradhatnak, elveszítve ezáltal élőhelyi szerepüket.
K02	Természetes élőhely átalakulások, szukcessziós folyamatok	L	70	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) Megfelelő kezelés hiányában az élőhelyek természetes úton lezajló átalakulásai kedvezőtlenül befolyásolhatják annak szerkezetét (meder feltöltődése, gyepek beerdősülése)
M01.02	Aszály és csapadékmennyiség csökkenése	M	80	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) Az időjárási viszonyokban bekövetkező tendencia szerű változások az élőhelyek kiszáradását okozzák.

A tervezési területre kívülről ható veszélyeztető tényezők:

Kód (új)	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kicsi)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A07	Biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	H	40	pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) A vegyszerek használata az élőhelyek gyomosodását okozza.

D01.02	Autópályák, autóutak, fő- és mellékutak	M	10	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250),, vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), molnárörény (<i>Mustela eversmannii</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>). A közlekedés során sok állatot eltaposnak a járművek, új utak építése, vagy a meglévők felújítása az élőhelyek károsodását, megsemmisülését okozza.
I01	Idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	20	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) Az inváziós fajok átalakítják az élőhelyek szerkezetét, agresszív terjedésükkel kiszorítják az őshonos fajokat.
I02	Problémát jelentő őshonos fajok	M	15	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250) Egyes őshonos fajok kezelés (kaszálás, legeltetés) hiányában elterjedhetnek, ezzel az élőhely szerkezetét átalakítva.
J02.05	Hidrológiai viszonyok módosítása	H	70	pannon szikes sztyepppek és mocsarak (1530), síksági pannon löszgyepek (6250), vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), mocsári teknős (<i>Emys orbicularis</i>), vidra (<i>Lutra lutra</i>). A vizes élőhelyek lecsapolása, belvizek levezetése a vízhez kötődő fajok élőhelyének elvesztésével jár, a gyepes élőhelyek szerkezete megfelelő vízellátottság hiányában átalakul, a fajkészlet megváltozik.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A területen a fő célkitűzés a jelölő élőhelytípusok (pannon szikes sztyepppek és mocsarak, síksági pannon löszgyepek) megőrzése és természetességének növelése, illetve a jelölő fajok, különösen a sztyeplepke (*Catopta thrips*) populációinak megőrzése.

További célkitűzés a pannon szikes sztyepppek és mocsarak, illetve a síksági pannon löszgyepek élőhelytípusok lehetséges mértékű élőhely-rehabilitációja.

A fenti célkitűzéseket a megfelelő módon végzett aktív élőhely kezeléssel (kaszálás, legeltetés), valamint az inváziós fajok visszaszorításával és megfelelő vízkormányzással lehet elérni. Az élőhelyek rehabilitációja a szántóföldi művelésre kevésbé alkalmas területek visszagyepesítésével érhető el elsősorban, illetve a természetvédelmi szempontból is megfelelő vízgazdálkodással.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 4. § 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A fenntartási tervben szereplő kezelési javaslatok meghatározása kezelési egységenként történik. Egy kezelési egységbe az élőhelyvédelmi vagy fajvédelmi szempontból hasonlóan kezelt területek tartoznak. A kezelési egységek lehatárolása élőhelytípusok szerint történt. Az élőhelytípusok leírása az ÁNÉR 2011 (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer 2011-es verziója) szerint történt. A kezelési egységek határa nem feltétlenül követi az ingatlan-nyilvántartási határokat, mivel sok esetben a nyilvántartott és valós területhasználat eltér. A tervezési területen 7 kezelési egység került kialakításra.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

A tervezési területen sok földút található, ezek nagy része nincs karbantartva. Csapadékos időszakban gépjárművel történő közlekedésre nem csak a meglévő földutak nyomvonalát használják, hanem a sáros, összeszabdalt részeken kerülgetve a földút melletti területekre is ráhajtanak, gyepterületek esetében ezzel az élőhelyek károsodását okozva. Ezért

fontos a már meglévő földutak folyamatos karbantartása, csak a meglévő nyomvonalak használata.

3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

3.2.1.2.1. KE1 kezelési egység

A) Kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak a természetes, természetközeli állapotú nyílt vízhez kötődő növényzettel borított területek, illetve a nyílt vízfelületek. Ide kerültek továbbá azok a kicsi nádas, gyepes foltok, amelyek a csatornákban kvázi zárványfoltokként, vagy azok partjain helyezkednek el. Az érintett területek kiterjedése: 179 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

a) Az alábbi ÁNÉR 2011 kódú területek tartoznak ide:

A5 - szikes tavak hínárnövényzete

Ac - álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete

B1a - nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

BA - fragmentális és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjánál

F2 - szikes rétek

F3 - kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek

OA - jellegtelen fátlan vizes élőhelyek

OB - jellegtelen üde gyeppek

OC - jellegtelen száraz-félszáraz gyeppek

RA - őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok

S6 - nem őshonos fafajok spontán állományai

U7 - homok-, agyag-, tőzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak

U9 - állóvizek

b) Az alábbi Natura 2000 élőhelyek tartoznak ide:

1530 - pannon szikes sztyepek és mocsarak

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

a) Vadgazdálkodás:

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A 2-19 Kurca vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti intézkedési elemek az alábbiak: DU1, DU2, FA1, FA3, FE3, HM2, HM5, IP2, IP7, IP9, PT2, SZ1, SZ2, TA3, TA4, TA5, TA6, TA7.

A 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti intézkedési elemek az alábbiak: DU1, DU2, FE3, HM2, HM5, HM6, HM7, IP2, IP7, PT1, SZ1, SZ2, TA1, TA2, TA3, TA4, TA5, TA6, TA7, VG3, VT1, VT4.

DU1: Duzzasztók üzemeltetésének módosítása az alvízi szempontok, illetve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével
DU2: Zsilipek üzemeltetésének módosítása a minimális beavatkozás elve, illetve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével
FA1: Vízhasználatok (vízkivételek, egyéb vízelvonások) szabályozása igénybevételi korlátokkal
FA3: Engedély nélküli vízkivételek visszaszorítása
FE3: Új vízkivételi helyek igénybevétele (korlátozás esetén)
HM2: Meder-rehabilitáció síkvidéki kis- és közepes vízfolyásokon
HM5: Állóvízből az üledék egyszeri eltávolítása (vízminőség javító kotrás) vagy kezelése
HM6: Települési, ill. üdülőterületi mederszakaszok rehabilitációja
HM7: Állóvizek és vízfolyások medrének fenntartása
IP2: Vízfolyások árterére vagy hullámterére, valamint állóvizeket övező növényzónákra vonatkozó agrár intézkedési csomag
IP7: Települési intézkedések
IP9: Csatornázás és egyedi szennyvízelhelyezés - teljes intézkedési csomag
PT1: Oldaltározós halastavakból történő leeresztés a jó tógazdálkodási gyakorlat részeként
PT2: Ipari szennyvíz és használt termásvíz közvetlen bevezetések felülvizsgálata (korlátozása, szükség esetén megszüntetése)
SZ1: Szennyvíztisztítás megoldása a Szennyvíz Program szerint
SZ2: Meglévő szennyvíztisztító telep határfokának növelése a Szennyvíz Programban előírtakon felül
TA1: Agrár-környezetvédelmi intézkedések és művelési mód váltás dombvidéken, erózió- és nitrát-érzékeny területeken
TA2: Művelési ág váltás és fenntartása dombvidéken, erózió- és nitrát-érzékeny területeken
TA3: Agrár-környezetvédelmi intézkedések és művelési mód váltás síkvidéken, belvív- és nitrát-érzékeny területeken
TA4: Művelési ág váltás és fenntartás síkvidéken, belvív- és nitrát-érzékeny területeken
TA5: A belvízvisszatartás érdekében belvíztározók kialakítása, a belvízelvezető rendszer átalakítása, a célnak megfelelő üzemeltetése
TA6: Víztakarékos növénytermesztési módok
TA7: Állattartó telepek korszerűsítése
VG3: Jó horgászati gyakorlat
VT1: Élőhelyek feltárása, kezelési tervek készítése
VT4: Mentett oldali holtágak és mélyárterek élőhelyeinek vízellátása
VT6: Károsodott, állóvizektől függő élőhelyek védelme és rehabilitációja érdekében az állóvíz vízpótlása, illetve vízszintszabályozása

Az alábbiakban kerülnek ismertetésre a kezelési egységet érintő víztesteken a VGT intézkedési elemek szerint szükséges beavatkozások:

1. Név: Csikópusztai-tó

Átlagos területi kiterjedése: 47,01 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

2. Név: Kardoskúti Fehér-tó

Átlagos területi kiterjedése: 123,97 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

3. Név: Macelka nádas

Átlagos területi kiterjedése: 8,87 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

4. Név: Fecskési mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 38,18 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI, részben magán

Vízügyi kezelő: Tisza-Marosszögi Vízgazdálkodási Társulat

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

5. Név: Kis-Bogárzó

Átlagos területi kiterjedése: 7,39 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)

6. Név: Disznó-ér

Átlagos területi kiterjedése: 8,36 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

7. Név: Csomorkányi mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 8,03 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

8. Név: Lófogó-ér

Átlagos területi kiterjedése: 31,65 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)

9. Név: Zöldhalmi-mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 11,00 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

10. Név: Nagy-Zsombék

Átlagos területi kiterjedése: 783,78 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: Tisza-Marosszögi Vízgazdálkodási Társulat

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A KE1 kezelési egység vonatkozásában nincsenek kötelezően betartandó előírások.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes előírás-javaslat megnevezése
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.

E) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Kód	Önkéntes előírás-javaslat megnevezése
V63	Élőhely-rekonstrukció.

A tervezési területen sok csatorna található, amelyek elvezetik a vizeket a természetközeli állapotú területekről. A csatornarendszerek természetvédelmi szempontból megfelelő működtetése (szabályozott vízvisszatartás, egyes csatornák megszüntetése) a természetes élőhelyek állapotának fenntartásában, javításában kiemelkedő szerepű. Az e célt szolgáló élőhely-rekonstrukciós beavatkozások támogatandók.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A tervezési területen sok csatorna található, amelyek elvezetik a vizeket a természetközeli állapotú területekről. A megfelelő vízkormányzás, elsősorban a szabályozott vízvisszatartás a természetes élőhelyek állapotának fenntartásában, javításában kiemelkedő szerepű.

A kezelési egységbe tartozó elsősorban nyílt vizes területekhez kötődő fajok, társulások nagyon érzékenyek a vegyszeres terhelésre, ezért a vegyszerhasználatot minimálisra kell csökkenteni, csak akkor lehet alkalmazni, ha elkerülhetetlen. Egyes inváziós fajok irtásánál lehet olyan vegyszert használni, ami nem pusztítja el a természetes közösségeket.

3.2.1.2.2. KE2 kezelési egység

A) Kezelési egység meghatározása:

Padkás szikesek, ahol a gépi kaszálás mellőzendő és a legeltetéssel történő kezelés a támogatandó, elsősorban juhval. Az érintett területek kiterjedése: 1180 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

a) Az alábbi ÁNÉR 2011 kódú területek tartoznak ide:

B1a - nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

B3 - vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak

B6 - zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak

F1a - ürmöspuszták

F1b - cickórós puszták

F2 - szikes rétek

F3 - kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek

F4 - üde mézpázsitos szikfokok

F5 - padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete

H5a - löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek

OC - jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

OF - magaskórós ruderalis gyomnövényzet

b) Az alábbi Natura 2000 élőhelyek tartoznak ide:

1530 - pannon szikes sztyepek és mocsarak

6250 - síksági pannon löszgyepek

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

a) Vadgazdálkodás:

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A 2-19 Kurca vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti intézkedési elemek az alábbiak: DU1, DU2, FA1, FA3, FE3, HM2, HM5, IP2, IP7, IP9, PT2, SZ1, SZ2, TA3, TA4, TA5, TA6, TA7.

A 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti intézkedési elemek az alábbiak: DU1, DU2, FE3, HM2, HM5, HM6, HM7, IP2, IP7, PT1, SZ1, SZ2, TA1, TA2, TA3, TA4, TA5, TA6, TA7, VG3, VT1, VT4.

DU1: Duzzasztók üzemeltetésének módosítása az alvízi szempontok, illetve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével
DU2: Zsilipek üzemeltetésének módosítása a minimális beavatkozás elve, illetve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével
FA1: Vízhasználatok (vízkivételek, egyéb vízelvonások) szabályozása igénybevételi korlátokkal
FA3: Engedély nélküli vízkivételek visszaszorítása
FE3: Új vízkivételi helyek igénybevétele (korlátozás esetén)
HM2: Meder-rehabilitáció síkvidéki kis- és közepes vízfolyásokon
HM5: Állóvízből az üledék egyszeri eltávolítása (vízminőség javító kotrás) vagy kezelése
HM6: Települési, ill. üdülőterületi mederszakaszok rehabilitációja
HM7: Állóvizek és vízfolyások medrének fenntartása
IP2: Vízfolyások árterére vagy hullámterére, valamint állóvizeket övező növényzónákra vonatkozó agrár intézkedési csomag
IP7: Települési intézkedések
IP9: Csatornázás és egyedi szennyvízelhelyezés - teljes intézkedési csomag
PT1: Oldaltározós halastavakból történő leeresztés a jó tógazdálkodási gyakorlat részeként
PT2: Ipari szennyvíz és használt termásvíz közvetlen bevezetések felülvizsgálata (korlátozása, szükség esetén megszüntetése)
SZ1: Szennyvíztisztítás megoldása a Szennyvíz Program szerint
SZ2: Meglévő szennyvíztisztító telep határfokának növelése a Szennyvíz Programban előírtakon felül
TA1: Agrár-környezetvédelmi intézkedések és művelési mód váltás dombvidéken, erózió- és nitrát-érzékeny területeken
TA2: Művelési ág váltás és fenntartás dombvidéken, erózió- és nitrát-érzékeny területeken
TA3: Agrár-környezetvédelmi intézkedések és művelési mód váltás síkvidéken, belvív- és nitrát-érzékeny területeken
TA4: Művelési ág váltás és fenntartás síkvidéken, belvív- és nitrát-érzékeny területeken
TA5: A belvíz visszatartás érdekében belvíztározók kialakítása, a belvízelvezető rendszer átalakítása, a célnak megfelelő üzemeltetése
TA6: Víztakarékos növénytermesztési módok
TA7: Állattartó telepek korszerűsítése
VG3: Jó horgászati gyakorlat
VT1: Élőhelyek feltárása, kezelési tervek készítése
VT4: Mentett oldali holtágak és mélyárterek élőhelyeinek vízellátása
VT6: Károsodott, állóvizektől függő élőhelyek védelme és rehabilitációja érdekében az állóvíz vízpótlása, illetve vízszintszabályozása

Az alábbiakban kerülnek ismertetésre a kezelési egységet érintő víztesteken a VGT intézkedési elemek szerint szükséges beavatkozások:

1. Név: Fecskési mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 38,18 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI, részben magán

Vízügyi kezelő: Tisza-Marosszögi Vízgazdálkodási Társulat

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

2. Név: Kardoskúti Fehér-tó

Átlagos területi kiterjedése: 123,97 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

3. Név: Lófogó-ér

Átlagos területi kiterjedése: 31,65 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)

4. Név: Zöldhalmi-mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 11,00 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

5. Név: Nagy-Zsombék

Átlagos területi kiterjedése: 783,78 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: Tisza-Marosszögi Vízgazdálkodási Társulat

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)

6. Név: Oláh Bandi-mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 12,25 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

7. Név: Sóstó-farok

Átlagos területi kiterjedése: 6,08 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI, részben magán

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

8. Név: Nagyeri Külső-legelő (Kakas-mocsár)

Átlagos területi kiterjedése: 22,68 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

9. Név: Nagykopáncs

Átlagos területi kiterjedése: 6,66 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: Dél-Békés megyei Vízgazdálkodási Társulat

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:**a) Kötelezően betartandó előírások:**

Gyepterületek esetében a kötelezően betartandó előírások a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletben szerepelnek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes fejlesztési javaslat megnevezése
GY18	Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepes cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni kell.
GY30	A természetes gyepesben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.

E) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A KE2 kezelési egység vonatkozásában nincsenek élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó területek padkás szikések. Ezeken a területeken a kaszálás, különösen a gépi kaszálás mellőzendő, mivel a nehéz gépek szétnyomják, ellaposítják a szikpadkákat. A padkás szikések alján előforduló vakszikések fennmaradását elősegíti a legelő állatok taposása. A legeltethető állatfajok közül a juh a kívánatos elsősorban,

mivel a nagyobb állatok (szarvasmarha, bivaly, ló, szamár) nagyobb testtömegüknél fogva jobban széttaposják a szikpadkákat.

A tervezési területen a megfelelő vízkormányzás, elsősorban a szabályozott vízviasszatartás a természetes élőhelyek állapotának fenntartásában, javításában kiemelkedő szerepű.

3.2.1.2.3. KE3 kezelési egység

A) Kezelési egység meghatározása:

A kaszálással és/vagy legeltetéssel hasznosított vagy hasznosítandó gyepterületek tartoznak ide. Ide kerültek a gyepekben található kisebb őshonos vagy tájidegen cserje- és facsoportok is. Az érintett területek kiterjedése: 9594 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

a) Az alábbi ÁNÉR 2011 kódú területek tartoznak ide:

- B1a - nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B2 - harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet
- B3 - vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak
- B5 - nem zsombékoló magassárrétek
- B6 - zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak
- D34 - mocsárrétek
- F1a - ürmöspuszták
- F1b - cickórós puszták
- F2 - szikes rétek
- F3 - kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek
- F4 - üde mézpázsitos szikfokok
- F5 - padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete
- H5a - löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek
- I1 - nedves felszínek természetes pionír növényzete
- OB - jellegtelen üde gyepek
- OC - jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- OF - magaskórós ruderális gyomnövényzet
- OG - taposott gyomnövényzet és ruderális iszapnövényzet
- P2a - üde és nedves cserjések
- P2b - galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- P7 - hagyományos fajtájú, extenzíven művelt gyümölcsösök
- RA - őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- S6 - nem őshonos fafajok spontán állományai
- S7 - nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
- T10 - fiatal parlag és ugar
- T5 - vetett gyepek, füves sportpályák

b) Az alábbi Natura 2000 élőhelyek tartoznak ide:

- 1530 - pannon szikes sztyepek és mocsarak
- 3130 - oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval (nem jelölő élőhelytípus)
- 6250 - síksági pannon löszgyepek
- 6440 - *Cnidion dubii* folyóvölgyeinek mocsárrétjei

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

a) Vadgazdálkodás:

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A 2-19 Kurca vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti intézkedési elemek az alábbiak: DU1, DU2, FA1, FA3, FE3, HM2, HM5, IP2, IP7, IP9, PT2, SZ1, SZ2, TA3, TA4, TA5, TA6, TA7.

A 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti intézkedési elemek az alábbiak: DU1, DU2, FE3, HM2, HM5, HM6, HM7, IP2, IP7, PT1, SZ1, SZ2, TA1, TA2, TA3, TA4, TA5, TA6, TA7, VG3, VT1, VT4.

DU1: Duzzasztók üzemeltetésének módosítása az alvízi szempontok, illetve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével
DU2: Zsilipek üzemeltetésének módosítása a minimális beavatkozás elve, illetve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével
FA1: Vízhasználatok (vízkivételek, egyéb vízelvonások) szabályozása igénybevételi korlátokkal
FA3: Engedély nélküli vízkivételek visszaszorítása
FE3: Új vízkivételi helyek igénybevétele (korlátozás esetén)
HM2: Meder-rehabilitáció síkvidéki kis- és közepes vízfolyásokon
HM5: Állóvízből az üledék egyszeri eltávolítása (vízminőség javító kotrás) vagy kezelése
HM6: Települési, ill. üdülőterületi mederszakaszok rehabilitációja
HM7: Állóvizek és vízfolyások medrének fenntartása
IP2: Vízfolyások árterére vagy hullámterére, valamint állóvizeket övező növényzónákra vonatkozó agrár intézkedési csomag
IP7: Települési intézkedések
IP9: Csatornázás és egyedi szennyvízelhelyezés - teljes intézkedési csomag
PT1: Oldaltározós halastavakból történő leeresztés a jó tógazdálkodási gyakorlat részeként
PT2: Ipari szennyvíz és használt termásvíz közvetlen bevezetések felülvizsgálata (korlátozása, szükség esetén megszüntetése)
SZ1: Szennyvíztisztítás megoldása a Szennyvíz Program szerint
SZ2: Meglévő szennyvíztisztító telep határfokának növelése a Szennyvíz Programban előírtakon felül
TA1: Agrár-környezetvédelmi intézkedések és művelési mód váltás dombvidéken, erózió- és nitrát-érzékeny területeken
TA2: Művelési ág váltás és fenntartás dombvidéken, erózió- és nitrát-érzékeny területeken
TA3: Agrár-környezetvédelmi intézkedések és művelési mód váltás síkvidéken, belvív- és nitrát-érzékeny területeken
TA4: Művelési ág váltás és fenntartás síkvidéken, belvív- és nitrát-érzékeny területeken
TA5: A belvíz visszatartás érdekében belvíztározók kialakítása, a belvízelvezető rendszer átalakítása, a célnak megfelelő üzemeltetése
TA6: Víztakarékos növénytermesztési módok
TA7: Állattartótelepek korszerűsítése

VG3: Jó horgászati gyakorlat
VT1: Élőhelyek feltárása, kezelési tervek készítése
VT4: Mentett oldali holtágak és mélyárterek élőhelyeinek vízellátása
VT6: Károsodott, állóvizektől függő élőhelyek védelme és rehabilitációja érdekében az állóvíz vízpótlása, illetve vízszintszabályozása

Az alábbiakban kerülnek ismertetésre a kezelési egységet érintő víztesteken a VGT intézkedési elemek szerint szükséges beavatkozások:

1. Név: Csikópusztai-tó

Átlagos területi kiterjedése: 47,01 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

2. Név: Kardoskúti Fehér-tó

Átlagos területi kiterjedése: 123,97 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

3. Név: Macelka nádas

Átlagos területi kiterjedése: 8,87 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

4. Név: Feckési mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 38,18 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI, részben magán

Vízügyi kezelő: Tisza-Marosszögi Vízgazdálkodási Társulat

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

5. Név: Kis-Bogárzó

Átlagos területi kiterjedése: 7,39 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)

6. Név: Disznó-ér

Átlagos területi kiterjedése: 8,36 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

7. Név: Csomorkányi szikes tó

Átlagos területi kiterjedése: 2,59 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

8. Név: Oláh Bandi-mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 12,25 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

9. Név: Csomorkányi mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 8,03 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

10. Név: Temesvári lapos

Átlagos területi kiterjedése: 10,54 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

11. Név: Búcsúhalmi laposok

Átlagos területi kiterjedése: 9,22 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

12. Név: Lófogó-ér

Átlagos területi kiterjedése: 31,65 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)

13. Név: Csáki-lapos

Átlagos területi kiterjedése: 3,27 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)

14. Név: Cinkus

Átlagos területi kiterjedése: 13,12 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI, részben Nemzeti Földalapkezelő Szervezet

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)

15. Név: Aranyad

Átlagos területi kiterjedése: 5,57 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)

16. Név: Sóstó-farok

Átlagos területi kiterjedése: 6,08 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI, részben magán

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

17. Név: Liliomos

Átlagos területi kiterjedése: 24,29 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)

18. Név: Zöldhalmi-mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 11,00 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

19. Név: Nagy-Zsombék

Átlagos területi kiterjedése: 783,78 ha

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: Tisza-Marosszögi Vízgazdálkodási Társulat
Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:
- vízvisszatartás (TA5, VT6)

20. Név: Gál-kúti dűlő
Átlagos területi kiterjedése: 6,59 ha
Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI
Vízügyi kezelő: nincs
Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:
- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

21. Név: Nagyéri Külső-legelő (Kakas-mocsár)
Átlagos területi kiterjedése: 22,68 ha
Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI
Vízügyi kezelő: nincs
Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:
- vízvisszatartás (TA5, VT6)
- művelési ág váltás a vízgyűjtőterületen (TA4)

22. Név: Nagykopáncs
Átlagos területi kiterjedése: 6,66 ha
Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI
Vízügyi kezelő: Dél-Békés megyei Vízgazdálkodási Társulat
Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:
- vízvisszatartás (TA5, VT6)

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Gyepterületek esetében a kötelezően betartandó előírások a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletben szerepelnek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes fejlesztési javaslat megnevezése
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY27	Nem speciális növényvédőszer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.

GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY41	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
E67	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyepek) történő hasznosítása.

E) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A KE3 kezelési egység vonatkozásában nincsenek élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe gyepterületek tartoznak. E gyepek természetességének megőrzése érdekében kaszálással és/vagy legeltetéssel kell hasznosítani a területeket, azonban a túllegetetés kerülendő, ezért korlátozott a legeltetési sűrűség. A rendszeres kezelés megakadályozza a gyepek cserjésedését, beerdősülését, gyomosodását, az agresszív inváziós fajok terjedését. A gyepekben elszórtan található őshonos fa- és cserjefajok megőrzése fontos, mivel ezek élőhelyet nyújtanak sok faj számára. Ugyanezen fajok védelme érdekében szükséges az esetleges cserjeirtások időbeli korlátozása.

A tervezési területen a megfelelő vízkormányzás, elsősorban a szabályozott vízvisszatartás a természetes élőhelyek állapotának fenntartásában, javításában kiemelkedő szerepű.

3.2.1.2.4. KE4 kezelési egység

A) Kezelési egység meghatározása:

Urbanizált területek (utak, tanyák, stb.) tartoznak ide. Az érintett területek kiterjedése: 337 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

a) Az alábbi ÁNÉR 2011 kódú területek tartoznak ide:

- OC - jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- RA - őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- S1 - ültetett akácok
- S6 - nem őshonos fafajok spontán állományai
- T3 - zöltség- és dísznövénykultúrák, melegházak
- T8 - extenzív szőlők és gyümölcsösök
- T9 - kiskertek
- U10 - tanyák, családi gazdaságok
- U11 - út- és vasúthálózat
- U3 - falvak, falu jellegű külvárosok
- U4 - telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók

b) Natura 2000 élőhelytípusok nem tartoznak a kezelési egységbe.

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

a) Vadgazdálkodás:

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A 2-19 Kurca vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti intézkedési elemek az alábbiak: DU1, DU2, FA1, FA3, FE3, HM2, HM5, IP2, IP7, IP9, PT2, SZ1, SZ2, TA3, TA4, TA5, TA6, TA7.

A 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti intézkedési elemek az alábbiak: DU1, DU2, FE3, HM2, HM5, HM6, HM7, IP2, IP7, PT1, SZ1, SZ2, TA1, TA2, TA3, TA4, TA5, TA6, TA7, VG3, VT1, VT4.

DU1: Duzzasztók üzemeltetésének módosítása az alvízi szempontok, illetve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével
DU2: Zsilipek üzemeltetésének módosítása a minimális beavatkozás elve, illetve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével
FA1: Vízhasználatok (vízkivételek, egyéb vízelvonások) szabályozása igénybevételei korlátokkal
FA3: Engedély nélküli vízkivételek visszaszorítása
FE3: Új vízkivételi helyek igénybevétele (korlátozás esetén)
HM2: Meder-rehabilitáció síkvidéki kis- és közepes vízfolyásokon
HM5: Állóvízből az üledék egyszeri eltávolítása (vízminőség javító kotrás) vagy kezelése
HM6: Települési, ill. üdülőterületi mederszakaszok rehabilitációja
HM7: Állóvizek és vízfolyások medrének fenntartása
IP2: Vízfolyások árterére vagy hullámterére, valamint állóvizeket övező növényzónákra vonatkozó agrár intézkedési csomag
IP7: Települési intézkedések
IP9: Csatornázás és egyedi szennyvízelhelyezés - teljes intézkedési csomag
PT1: Oldaltározós halastavakból történő leeresztés a jó tógazdálkodási gyakorlat részeként
PT2: Ipari szennyvíz és használt termásvíz közvetlen bevezetések felülvizsgálata (korlátozása, szükség esetén megszüntetése)
SZ1: Szennyvíztisztítás megoldása a Szennyvíz Program szerint
SZ2: Meglévő szennyvíztisztító telep hatásfokának növelése a Szennyvíz Programban előírtakon felül
TA1: Agrár-környezetvédelmi intézkedések és művelési mód váltás dombvidéken, erózió- és nitrát-érzékeny területeken
TA2: Művelési ág váltás és fenntartás dombvidéken, erózió- és nitrát-érzékeny területeken
TA3: Agrár-környezetvédelmi intézkedések és művelési mód váltás síkvidéken, belvív- és nitrát-érzékeny területeken
TA4: Művelési ág váltás és fenntartása síkvidéken belvív- és nitrát-érzékeny területeken
TA5: A belvízviisszatartás érdekében belvíztározók kialakítása, a belvízelvezető rendszer átalakítása, a célnak megfelelő üzemeltetése

TA6: Víztakarékos növénytermesztési módok
TA7: Állattartótelepek korszerűsítése
VG3: Jó horgászati gyakorlat
VT1: Élőhelyek feltárása, kezelési tervek készítése
VT4: Mentett oldali holtágak és mélyárterek élőhelyeinek vízellátása
VT6: Károsodott, állóvizektől függő élőhelyek védelme és rehabilitációja érdekében az állóvíz vízpótlása, illetve vízszintszabályozása

A fenti kódok közül a KE4 kezelési egységnél a következők relevánsak: IP7, IP9, TA7.

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A KE4 kezelési egység vonatkozásában nincsenek kötelezően betartandó előírások.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes fejlesztési javaslat megnevezése
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.

E) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A KE4 kezelési egység vonatkozásában nincsenek élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó utak mentén, vagy tanyák környezetében található cserjefajok sok állatfaj számára nyújtanak élőhelyet, ezért van szükség az esetleges cserjeirtás időbeli korlátozására.

Tanyák, települések környezetében fontos a környezetvédelmi szempontból megfelelő szennyvízelhelyezés, állattartó telepeknél a megfelelő trágya elhelyezés, hogy a környező természetközeli élőhelyekre ne juthassanak ki szennyező anyagok, amik az élőhelyek degradációját okozhatják.

3.2.1.2.5. KE5 kezelési egység

A) Kezelési egység meghatározása:

Őshonos fafajú puhafás és keményfás erdők, fasorok, facsoportok tartoznak ide. Az érintett területek kiterjedése: 24 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

a) Az alábbi ÁNÉR 2011 kódú területek tartoznak ide:

M2 - nyílt löszölgyesek

P3 - újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés

RA - őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
RB - őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
RC - őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

b) Az alábbi Natura 2000 élőhelyek tartoznak ide:
91I0 - euro-szibériai erdőssztyepptülgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.) (nem jelölő élőhelytípus)

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

a) Vadgazdálkodás:

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A KE5 kezelési egység vonatkozásában nincsen vízgazdálkodásra vonatkozó javaslat.

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Erdők esetében a kötelezően betartandó előírások az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendeletben szerepelnek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes fejlesztési javaslat megnevezése
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának (arányának) a lehetséges minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználatát során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány

	összetételét jellemző formában.
E44	Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.

E) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A KE5 kezelési egység vonatkozásában nincsenek élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységben található őshonos fafajok alkotta erdők szerkezete, fajösszetétele csak részben mondható természetszerűnek. Az erdők állapotának fenntartása és javítása természetvédelmi szempontokat figyelembe vevő erdőgazdálkodással lehetséges. A fenti előírások ezt a célt szolgálják.

3.2.1.2.6. KE6 kezelési egység

A) Kezelési egység meghatározása:

Nem őshonos fafajú erdők, fasorok, facsoportok tartoznak ide. Az érintett területek kiterjedése: 67 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

a) Az alábbi ÁNÉR 2011 kódú területek tartoznak ide:

OC - jellegtelen száraz-félszáraz gyep

RDb - őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos vagy vegyes erdők

S1 - ültetett akácok

S3 - egyéb ültetett tájidegen lombos erdők

S6 - nem őshonos fafajok spontán állományai

S7 - nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

b) Natura 2000 élőhelytípusok nem tartoznak a kezelési egységbe.

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

a) Vadgazdálkodás:

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A KE6 kezelési egység vonatkozásában nincsen vízgazdálkodásra vonatkozó javaslat.

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Erdők esetében a kötelezően betartandó előírások az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendeletben szerepelnek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes fejlesztési javaslat megnevezése
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E44	Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.

E) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A KE6 kezelési egység vonatkozásában nincsenek élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó erdők idegenhonos fajokból állnak. Az erdők átalakítása tájra jellemző erdőtípusokká, a természetszerű erdőfoltok kiterjedésének növelése a természetes élőhely- és fajdiverzitást jelentősen növelheti. A fenti javaslatok e célt szolgálják.

3.2.1.2.7. KE7 kezelési egység

A) Kezelési egység meghatározása:

A jelenleg szántóként használt területek tartoznak ide, melyek egy részénél hosszú távon cél a gyeppé alakítás vagy fásítás őshonos fajokkal. Az érintett területek kiterjedése: 3182 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

- a) Az alábbi ÁNÉR 2011 kódú területek tartoznak ide:
- II - nedves felszínek természetes pionír növényzete
 - OC - jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
 - OF - magaskórós ruderalis gyomnövényzet
 - P2b - galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
 - RA - őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
 - T1 - egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
 - T10 - fiatal parlag és ugar

T2 - évelő, intenzív szántóföldi kultúrák
T3 - zöldség- és dísznövénykultúrák, melegházak
T6 - extenzív szántók

b) Az alábbi Natura 2000 élőhelyek tartoznak ide:

3130- oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval (nem jelölő élőhelytípus)

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

a) Vadgazdálkodás:

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A 2-19 Kurca vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti intézkedési elemek az alábbiak: DU1, DU2, FA1, FA3, FE3, HM2, HM5, IP2, IP7, IP9, PT2, SZ1, SZ2, TA3, TA4, TA5, TA6, TA7.

A 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti intézkedési elemek az alábbiak: DU1, DU2, FE3, HM2, HM5, HM6, HM7, IP2, IP7, PT1, SZ1, SZ2, TA1, TA2, TA3, TA4, TA5, TA6, TA7, VG3, VT1, VT4.

DU1: Duzzasztók üzemeltetésének módosítása az alvízi szempontok, illetve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével
DU2: Zsilipek üzemeltetésének módosítása a minimális beavatkozás elve, illetve a hosszirányú átjárhatóság figyelembevételével
FA1: Vízhasználatok (vízkivételek, egyéb vízelvonások) szabályozása igénybevételei korlátokkal
FA3: Engedély nélküli vízkivételek visszaszorítása
FE3: Új vízkivételi helyek igénybevétele (korlátozás esetén)
HM2: Mederrehabilitáció síkvidéki kis- és közepes vízfolyásokon
HM5: Állóvízből az üledék egyszeri eltávolítása (vízminőség javító kotrás) vagy kezelése
HM6: Települési, ill. üdülőterületi mederszakaszok rehabilitációja
HM7: Állóvizek és vízfolyások medrének fenntartása
IP2: Vízfolyások árterére vagy hullámterére, valamint állóvizeket övező növényzónákra vonatkozó agrár intézkedési csomag
IP7: Települési intézkedések
IP9: Csatornázás és egyedi szennyvízelhelyezés - teljes intézkedési csomag
PT1: Oldaltározós halastavakból történő leeresztés a jó tógazdálkodási gyakorlat részeként
PT2: Ipari szennyvíz és használt termásvíz közvetlen bevezetések felülvizsgálata (korlátozása, szükség esetén megszüntetése)
SZ1: Szennyvíztisztítás megoldása a Szennyvíz Program szerint
SZ2: Meglévő szennyvíztisztító telep határfokának növelése a Szennyvíz Programban előírtakon felül
TA1: Agrár-környezetvédelmi intézkedések és művelési mód váltás dombvidéken, erózió- és nitrát-érzékeny területeken

TA2: Művelési ág váltás és fenntartás dombvidéken, erózió- és nitrát-érzékeny területeken
TA3: Agrár-környezetvédelmi intézkedések és művelési mód váltás síkvidéken, belvív- és nitrát-érzékeny területeken
TA4: Művelési ág váltás és fenntartása síkvidéken belvív- és nitrát-érzékeny területeken
TA5: A belvív visszatarítás érdekében belvív tározók kialakítása, a belvív elvezető rendszer átalakítása, a célnak megfelelő üzemeltetése
TA6: Víztakarékos növénytermesztési módok
TA7: Állattartótelepek korszerűsítése
VG3: Jó horgászati gyakorlat
VT1: Élőhelyek feltárása, kezelési tervek készítése
VT4: Mentett oldali holtágak és mélyárterek élőhelyeinek vízellátása
VT6: Károsodott, állóvizektől függő élőhelyek védelme és rehabilitációja érdekében az állóvíz vízpótlása, illetve vízszintszabályozása

A fenti kódok közül a KE7 kezelési egységnél a következők relevánsak: TA3, TA4, TA6.

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A KE7 kezelési egység vonatkozásában nincsenek kötelezően betartandó előírások.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes fejlesztési javaslat megnevezése
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ10	Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ17	Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók.
SZ30	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 10 hektár.
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.

E) Élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Kód	Önkéntes előírás-javaslat megnevezése
------------	--

SZ52	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ74	Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése.

Szántóterületek esetében a gyepterületekké történő átalakulás a kívánatos cél. Ez többféle módon valósítható meg. A spontán felhagyás a leoptimalisabb módszer, amikor hagyni kell, hogy az egykori szántó a környező gyepterületek magkésztetéből gyepesedjen be, magvetést nem alkalmaznak, csak a gyommentesítésről kell gondoskodni gyakori kaszálással, szárzúzással. Másik két módszer a lucernatelepítés, majd spontán gyepesedés elősegítése, illetve a gyeptelepítés, bár ez utóbbi módszer természetvédelmi szempontból kevésbé támogatandó.

A szántóterületeken az élőhely-rekonstrukció úgy is megvalósítható, hogy a parcellák szélén, vagy 1-1 foltban a parcellák belső részein őshonos fa- és cserjefajokból álló sorokat, csoportokat alakítanak ki, a parcella többi része pedig gyep lesz.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A szántó területeken természetkímélő gazdálkodási technológiák bevezetése a kívánatos. A szántóterületekkel szomszédos természetyszerű gyepek, vizes élőhelyek, természetesszerű erdők védelme érdekében fontos a vegyszerterhelés csökkentése. Hosszútávon a szántóterületek gyepesítése, vagy erdősítése javasolt.

Víztakarékos növénytermesztési módok bevezetésével kisebb a felszíni vízhasználat, a talajvízszint nem csökken le olyan nagymértékben, így a természetközeli állapotú területek vízellátottsága jobb lesz.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós beavatkozások célja a területre jellemző természetközeli állapotok helyreállítása, az élőhelyek természetközeli állapotának megőrzése, a természetesség növelése, a területen előforduló fajok populációinak fenntartása, illetve növelése.

A KE1 és KE7 kezelési egységeknél szerepelnek önkéntes előírás-javaslatok az élőhely-rekonstrukcióra és élőhelyfejlesztésre vonatkozóan.

A pályázati forrásokból megvalósítandó élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a 3.3.2. fejezet ismerteti.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Az élőhelyek megfelelő kezelésével általában biztosítható a tervezési területen élő közösségi jelentőségű, illetve védett, fokozottan védett, vagy regionális szempontból kiemelten fontos fajok fennmaradása.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Szükséges a teljes tervezési területre vonatkozó ÁNÉR alapú élőhelyterképezés 10 évenkénti ismétlése.

Az élőhely-rekonstrukciók és a területkezelések hatásainak nyomon követése érdekében cönológiai felmérések végzése és 3-5 évenkénti ismétlése szükséges.

A jelölő fajok, illetve a területen élő, jelenleg nem jelölő fajok esetében további kutatások végzése szükséges, elsődlegesen a populációméret és az előfordulási helyek pontosítása

érdekében. A következő fajok érintettek: vöröshasú unka (*Bombina bombina*), dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*), mocsári teknős (*Emys orbicularis*), szivárványos ökle (*Rhodeus sericeus amarus*), réti csík (*Misgurnus fossilis*), vidra (*Lutra lutra*), molnárgörény (*Mustela eversmannii*).

Monitoring jellegű felmérések végzése szükséges legalább 6 évente a jelölő fajok vonatkozásában az NBmR és Natura 2000 monitoring protokollok módszertani javaslatainak figyelembevételével.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület valamivel kevesebb, mint a fele országos jelentőségű védett természeti terület, mely rész esetében a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény előírásai az irányadók, a tervezési terület országos jelentőségű védett természeti területen kívül eső része esetében a 275/2004. (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A fent hivatkozott országos jelentőségű védett természeti területeken kívül további, pontszerűen megjelenő ex lege védett szikes tavak is találhatóak (5 db, 505 hektár) a tervezési területen, melyekre szintén a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény vonatkozik.

A tervezési terület egyes részei az országos ökológiai hálózat magterületei is egyben (ld. 1.6. fejezet).

A tervezési terület nagyságrendileg fele-fele arányban magán, illetve állami tulajdonban van.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik a Natura 2000 területekre is.

A tervezési területen igényelhető területalapú támogatások az alábbiak:

1. SAPS – egyszerűsített területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme)

Az EMOGA Garancia részlegéből minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó és gyepterületekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás feltétele a terület művelésben tartása, valamint 2009-től a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) rendszerének betartása.

A tervezési területen mind a gyepterületek, mind a szántóterületek esetében általános ennek a támogatásnak az igénybevétele.

2. Natura 2000 területek támogatása

Az 1698/2005. EC Tanácsi rendelet alapján vidékfejlesztési forrásból kompenzációs kifizetés adható a kijelölt Natura 2000 területen gazdálkodók számára. Tekintettel arra, hogy a 269/2007. Korm. rendelet alapján jelenleg gyepterületekre vannak hatályban földhasználati korlátozások, a Natura 2000 gyepterületek kompenzációs támogatásban részesülnek, melynek mértéke 38 euro/ha.

A Natura 2000 gyepterületek kompenzációs támogatás igénybevételéről a tervezési területen számszerű adattal nem rendelkezünk, a tapasztalatok alapján az igénylés nem teljes körű, de magas arányú.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet alapján a Natura 2000 erdőterületek kompenzációs támogatásban részesülnek, melynek mértéke korcsoporttól és faállománytípus-csoporttól függően 40-230 euro/ha.

A Natura 2000 erdőterületek kompenzációs támogatás igénybevételéről a tervezési területen számszerű adattal nem rendelkezünk, de az erdőterület tervezési területen belüli alacsony részarányára (1,23 %) tekintettel nem meghatározó.

3. AKG – Agrár-környezetgazdálkodási támogatások

Az 1698/2005. EC Tanácsi rendelet alapján vidékfejlesztési forrásból a 61/2009. (V.14.) FVM rendeletben foglaltak szerint önkéntes vállalás esetén agrár-környezetgazdálkodási támogatás adható a tervezési területen gazdálkodók számára az alábbi, a természetmegőrzési terület célkitűzései szempontjából releváns előírást tartalmazó célprogramok keretében. A tervezési terület 66 %-a esik a Békés-Csanádi hát Magas Természeti Értékű Területre (MTÉT), ahol zonális célprogramok is igénybe vehetők.

a. extenzív gyepgazdálkodási célprogram: igénybe vétele az MTÉT területen kívüli tervezési területrészekben nem jellemző, az MTÉT területen belül helyette a gyepgazdálkodás túzok élőhely-fejlesztési előírásokkal zonális célprogram igénylése jellemző;

b. gyepgazdálkodás túzok élőhely-fejlesztési előírásokkal zonális célprogram: az MTÉT területtel átfedő tervezési területrészen kiemelkedően magas arányú igénybe vétele jellemző;

c. természetvédelmi célú gyeptelepítés célprogram: a tervezési területen nincs tudomásunk ennek a célprogramnak az igényléséről.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A 2014-2020 időszakra szóló Vidékfejlesztési Program tervezése során az alábbi szempontokat érdemes figyelembe venni ahhoz, hogy a mezőgazdasági támogatások közvetlenül kedvező hatással legyenek a terület természeti értékeinek megőrzésére és az élőhelyek fejlesztésére.

1. a Natura 2000 gyepterületek kompenzációs támogatásának megtartása;
2. a gyepgazdálkodási célprogramok továbbfejlesztése a 3.1. fejezetben lehatárolt kezelési egységek és a gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető, önkéntesen vállalható kezelési előírás-javaslatok figyelembe vételével, beépítésével;

3. a természetvédelmi célú gyeptelepítés célprogram igénylésének jelentős növekedése érdekében a célprogram vonzóbbá tétele;
4. a Víz Keretirányelvhez kapcsolódó kompenzációs kifizetések bevezetése (belvíz érzékeny területek, part menti puffersávok támogatása stb.);
5. a legeltetéses állattartást ösztönző, segítő támogatások hatékonyságának növelése.

A támogatások javasolt szintjei az alábbiak:

1. kötelező szint: ezek azok a javasolt előírások, amelyek betartása indokolt a terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében. A fő területhasználati irányok meghatározása mellett olyan előírások meghatározása célszerű, melyek betartása alapvetően meghatározza a fajok, valamint az élőhelyek fennmaradását (pl.: gyep művelési ág fenntartására való kötelezés, a területről történő vízelvezetés tiltása stb.). A 1698/2005 EC rendelet 38.§-a alapján kompenzációs kifizetésre jogosultak a Natura 2000 területen gazdálkodók a földhasználati korlátozásból eredő jövedelem kiesés, valamint többletköltség mértékéig;
2. önkéntes szint: A második előírás szint már a területek természeti értékeinek a növelésére irányul, olyan gazdálkodási formák ösztönzése mellett, melyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javulását célozzák meg. Ebbe a kategóriába az agrár-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalat alapján, de a területi sajátosságok figyelembe vételével történik az előírások meghatározása a 3.1. fejezetben lehatárolt kezelési egységek és kezelési előírás-javaslatok figyelembe vételével;
3. komplex élőhely rehabilitációs/élőhely fejlesztési előírások: a harmadik típusú előírások az önkéntes szinten belül megjelenő speciális előírások, melyek a területek vonatkozásában a legjelentősebb változást jelentik. Olyan terület-, tájhasználat-váltási, illetve élőhely rekonstrukciós, rehabilitációs prioritások, irányok tartoznak ide, melyek eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természeti értékessége nagymértékben nő.

3.3.2. Pályázati források

Az élőhely-rekonstrukciós beavatkozások célja a területre jellemző természetközeli állapotok helyreállítása, az élőhelyek természetközeli állapotának megőrzése, a természetesség növelése, a területen előforduló fajok populációinak fenntartása, illetve növelése.

KEHOP forrásból az alábbi intézkedéseket tervezi megvalósítani a nemzeti park igazgatóság a saját vagyonnekezelésű területein:

KMNP Csanádi-puszták területrész vonatkozásában:

- löszgyeppek rehabilitációja
- őshonos fajokból álló facsoportok telepítése
- nem őshonos növényfajok állományainak visszaszorítása
- gyepes és vizes élőhelyek állapotának fenntartása, javítása érdekében csatornák felszámolása, bögézése, tiltozása, műtárgyak felújítása
- mocsarak szabályozott vízvisszatartásának megvalósítása
- gulyakutak felújítása
- a Királyhegyesi-pusztán található felesleges kerítés felszámolása
- rendezvények szervezése, a bemutatás feltételeinek fejlesztése

- nyári és téli tartási helyek fejlesztése a kiegyenlítettebb legeltetési nyomás elérése érdekében

KMNP Kardoskúti Fehértó terület rész vonatkozásában:

- löszgyepek rehabilitációja
- őshonos fajokból álló facsoportok telepítése
- nem őshonos növényfajok állományainak visszaszorítása
- gyeperes és vizes élőhelyek állapotának fenntartása, javítása érdekében csatornák felszámolása, vízvisszatartás megvalósítása
- a Fehér-tó vonatkozásában árkok, csatornák, gátrendszer, átjáró, út megszüntetése, közút alatti átvezetések lezárása
- tereprendezés a Lófogó-ér vonatkozásában (tanyabejárók, depók felszámolása)
- a Búcsú-halom esetében halomtest és tanyarom tereprendezése, gyepesítés
- rendezvények szervezése, a bemutatás feltételeinek fejlesztése
- nyári és téli tartási helyek fejlesztése a kiegyenlítettebb legeltetési nyomás elérése érdekében

3.3.3. Egyéb

A kezelési feladatok, a fenntartási terv céljainak megvalósulását elősegítő munkák közfoglalkoztatottak bevonásával valósulnak meg.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A fenntartási terv egyeztetését az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 4.§ 4. pontja, illetve az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételének részletes szabályairól 43/2012. (V. 3.) VM rendelet alapján szükséges elvégezni. Az egyeztetés a 3.4.1. fejezetben felsorolt hat különböző kommunikációs eszköz segítségével zajlik.

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

1. Jegyzőkönyvezett terepbejárás: személyes megkeresések a földhasználók véleményének, javaslatainak kikérése érdekében.
Jegyzőkönyvezett terepbejárás időpontja: 2013. augusztus 1.
A felkeresett gazdálkodók (5 fő) a Natura 2000 fenntartási tervek készítésével kapcsolatos véleményüket egy előre elkészített kérdőív segítségével fejthették ki.
2. Önkormányzati közzététel: a fenntartási terv elérhetősége, a mind szélesebb körű ismertség, nyilvánosság és véleménynyilvánítás biztosítása.
Az önkormányzati közzététel 2014. július 28. – aug. 1. között a 3.4.2. pontban feltüntetett, a természetmegőrzési terület által érintett önkormányzatok részére megküldött fenntartási terv tervezet véleményezhetőségét szolgáló 15 napos önkormányzati kifüggesztés keretében történt. A vélemények megküldésére 2014. augusztus 25-ig volt lehetőség.
3. Az érintettek levélben történő megkeresése, tájékoztatása a kormányrendelet szerint.

A 3.4.2. pontban megnevezett szervezetek részére 2014. július 28. – aug. 1. között levélben megküldtük a Natura 2000 fenntartási terv tervezetét, melynek véleményezésére 2014. augusztus 25-ig volt lehetőség.

A Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti gyepek esetében 29 db levél került kiküldésre.

4. Tájékoztató: részletes beszámoló az érintett gazdálkodók számára a fenntartási terv tervezetéről, mind szélesebb körű ismertség és véleménynyilvánítás biztosítása érdekében.

A természetmegőrzési terület fenntartási terv tervezetének ismertetése céljából 2014. július 22-én tájékoztató előadást tartottunk az érintett területhasználók részére.

A tájékoztató előadás résztvevőinek száma 12 fő.

5. Nyomtatott ismertető: a kommunikációs cél hatékonyságának növelése, és a kommunikációs üzenetek eljuttatása érdekében közérthető, informatív tájékoztató kiadvány készítése és eljuttatása az érintettek részére.

Nyomtatott ismertető elkészült példányszáma: 500 db.

6. Honlap: a fenntartási terv elérhetőségének biztosítása az együttműködő fél honlapján, a mind szélesebb körű ismertség, nyilvánosság és véleménynyilvánítás biztosítása érdekében.

Az elkészült fenntartási terv a következő honlapon érhető el: www.csemete.com

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A kommunikáció érintett csoportjai az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 4.§ 4. pontja értelmében - a szóban forgó természetmegőrzési terület vonatkozásában konkretizálva – az alábbiak.

a) gazdálkodók

HUKM20001: elsősorban a gyepterületeket kezelő földhasználók, különös tekintettel a legeltetési állattartást végzőkre

b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői;

HUKM20001: megegyezik az a) pontban megjelölt célcsoporttal.

c) Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi

államigazgatási szervei és települési önkormányzatok;

HUKM20001 – államigazgatási szervek:

1. Tiszántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség Kirendeltsége
2. Alsó-Tisza vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
3. Alsó-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság
4. Csongrád Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
5. Békés Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatósága
6. Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
7. Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Szolnoki Bányakapitányság

HUKM20001 – települési önkormányzatok: 20 db (Ambrózfalva, Apátfalva, Békéssámson, Csanádalberti, Csanádpalota, Hódmezővásárhely, Kardoskút, Királyhegyes, Magyarcsanád, Makó, Maroslele, Mártély, Mindszent, Nagyér, Nagylak, Nagymágocs, Orosháza, Pitvaros, Székkutas, Tótkomlós)

d) egyéb területhasználók;

HUKM20001: ilyen célcsoport nem került azonosításra.

e) agrár szaktanácsadók; g) falugazdászok;

HUKM20001: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Csongrád Megyei Igazgatóság, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Békés Megyei Igazgatóság

f) agrár szakmai és érdekképviselői szervezet;

HUKM20001: f) és g) pont alatt azonosított szervezeteken felül egyéb célcsoport nem került azonosításra.

g) egyéb indokolt célcsoport;

HUKM20001: ilyen célcsoport nem került azonosításra.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A Natura 2000 fenntartási terv tervezetének egyeztetése a következő területi és helyi szervek, szervezetek bevonásával történik.

a) gazdálkodók

A tervezési területet érintő jegyzőkönyvezett terepbejárás megtörtént, mely során a gyepterületeket kezelő földhasználók, különös tekintettel a legeltetéses állattartást végzők megkeresése, véleményük, javaslataik meghallgatása zajlott. A jegyzőkönyvezett terepbejárások során a tervezési területen megkeresett földhasználók észrevételeit, javaslatait a tervezési terület kezelési egységeinek lehatárolása és az azokra vonatkozó önkéntes előírások meghatározása során figyelembe vettük. A felkeresett gazdálkodók (5 fő) a Natura 2000 fenntartási terv tartalmával kapcsolatos véleményüket egy előre elkészített kérdőív segítségével fejthették ki, mely az egyes kezelési egységekhez tartozó kezelési javaslatok listáját tartalmazta. Azokat a javaslatokat, amelyeket a gazdálkodók nehezen kivitelezhetőnek, a gazdálkodást jelentősen akadályozónak találták, és természetvédelmi szempontból sem elengedhetetlen a betartásuk, nem építettük be a terv kezelési javaslatai közé.

b) agrár szaktanácsadók; g) falugazdászok;

A fenntartási terv tervezetének megismertetése az érintettekkel a 2014 júliusában tartott tájékoztató előadás keretében történt, ahol a jelenlévőknek lehetőségük volt a fenntartási terv tervezettel kapcsolatos észrevételeik megosztására. A tájékoztató előadás során a jelenlévők részéről a fenntartási terv szempontjából észrevétel nem került megfogalmazásra.

A tájékoztató előadás résztvevőinek száma 12 fő.

c) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyonkezelői;

Megegyezik az a) pontban ismertetettekkel.

d) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervei és települési önkormányzatok;

A fenntartási terv tervezetének megismertetése az érintettekkel 2014 júliusában megtörtént. Az egyeztetés a 3.4.2. pontban felsorolt szervezeteket érintette. A tervezet véleményezésére 2014. augusztus 25-ig volt lehetőség, mely során a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Szolnoki Bányakapitányság részéről érkezett észrevétel, mely a tervezési területek és környezetük, valamint az ott található földtani értékek geológiai szempontú leírását, illetve a tervezés során a bányászati érdekeltségű területek figyelembe vételét kéri a fenntartási tervben. A fenntartási tervek tartalmi követelményeit meghatározó 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet és az "Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez" című dokumentum nem írja elő a fenntartási tervekben a bányászati érdekeltségű területek jellemzését.

e) egyéb területhasználók;

Ilyen célcsoport nem került azonosításra.

f) agrár szakmai és érdekképviselői szervezet;

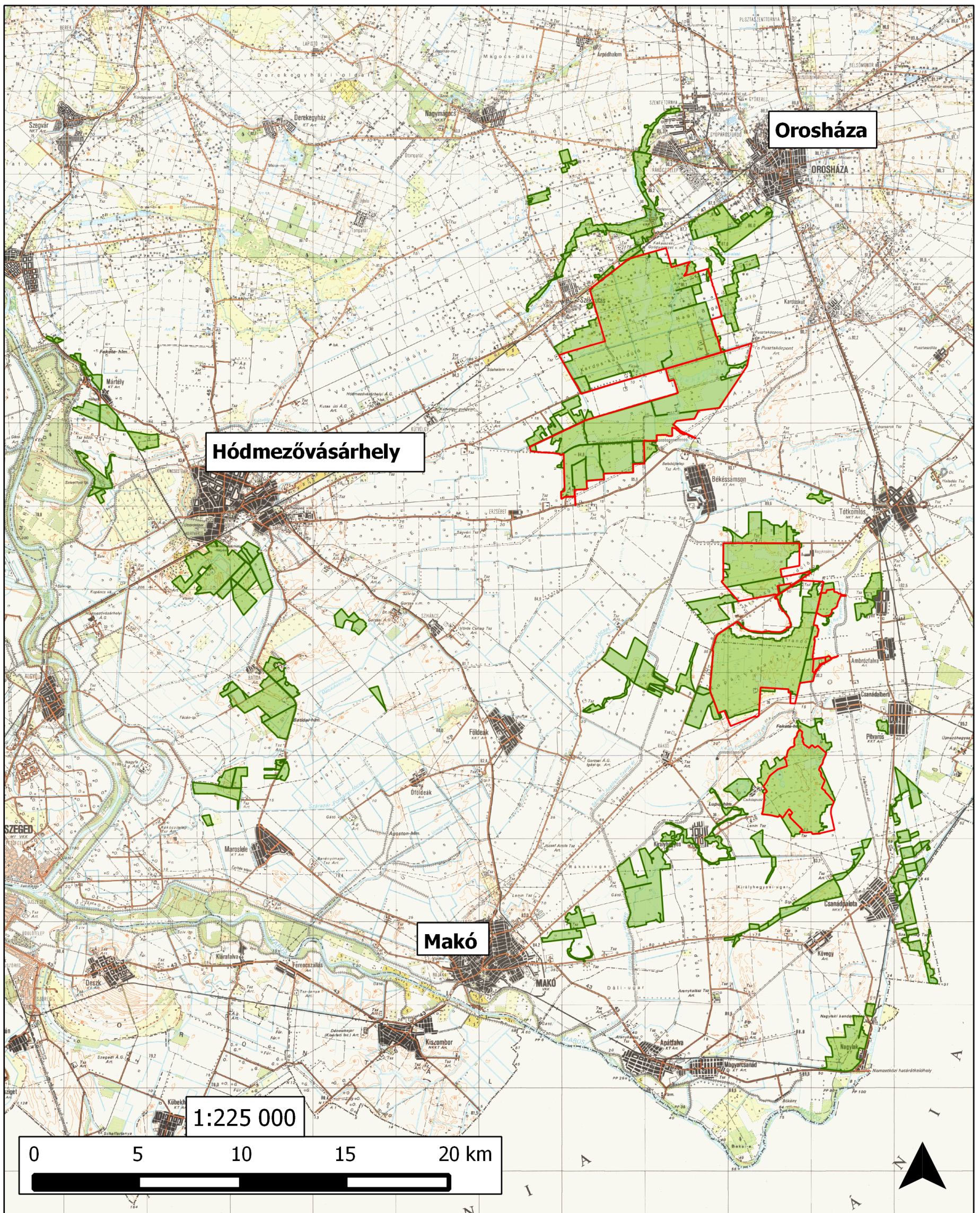
Ez *f)* és *g)* pont alatt azonosított szervezeteken felül egyéb célcsoport nem került azonosításra, ezért az ott ismertetettek a mérvadók.

g) egyéb indokolt célcsoport;

HUKM20001: ilyen célcsoport nem került azonosításra.

II. Térképek

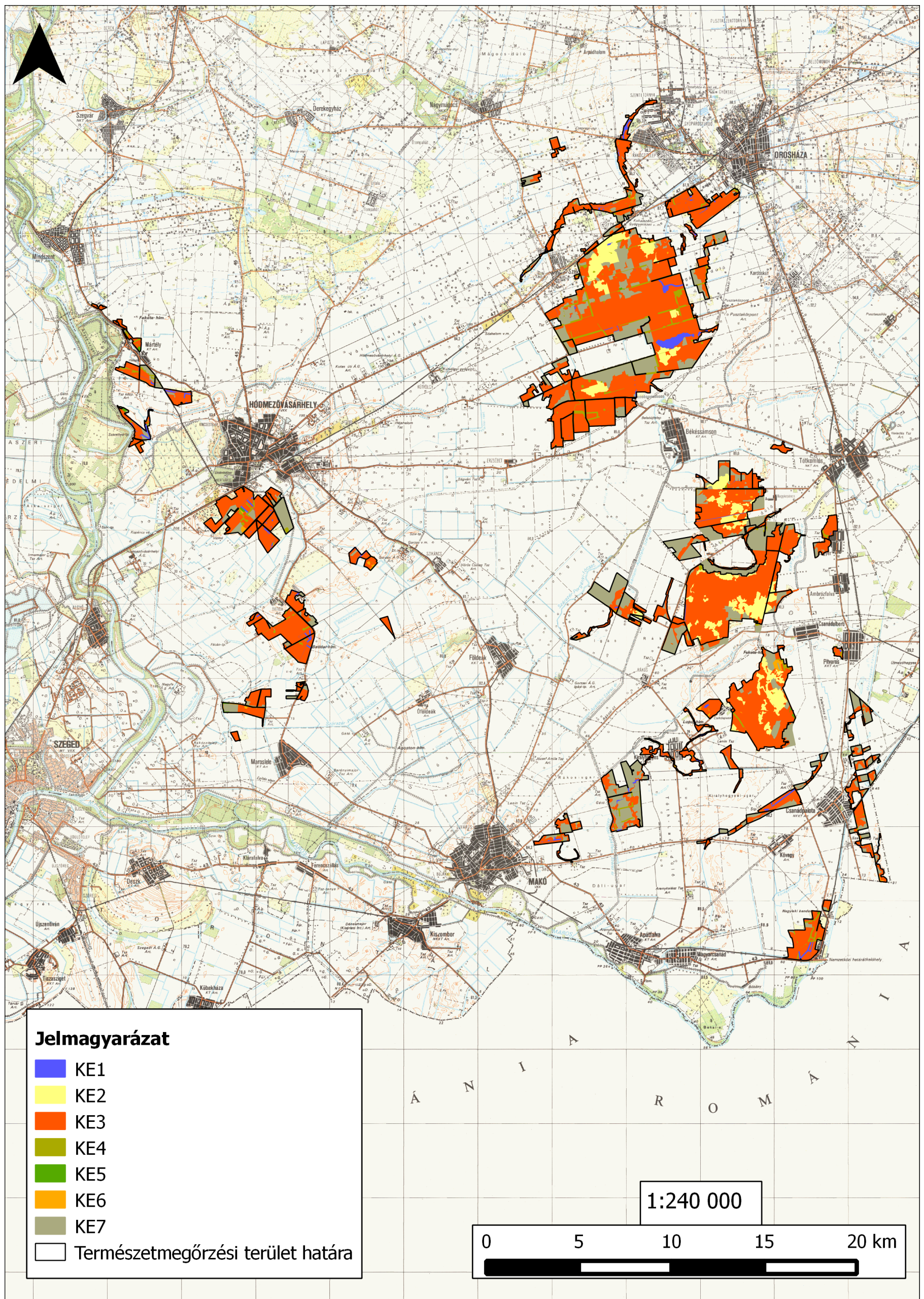
1. A tervezési terület áttekintő térképe (2014)

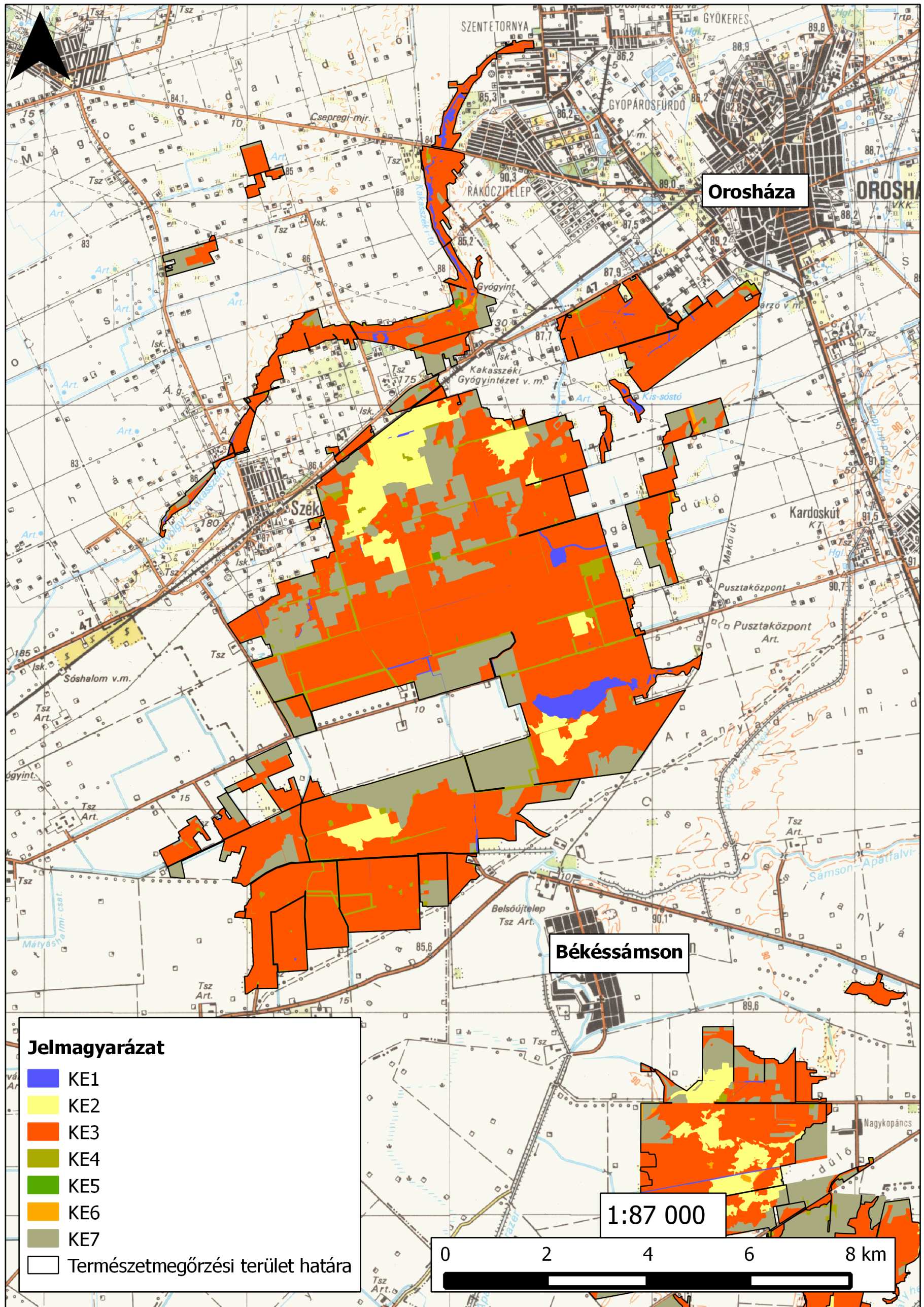
□ Körös-Maros NP terület határa

■ Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták (HUKM20001) terület elhelyezkedése

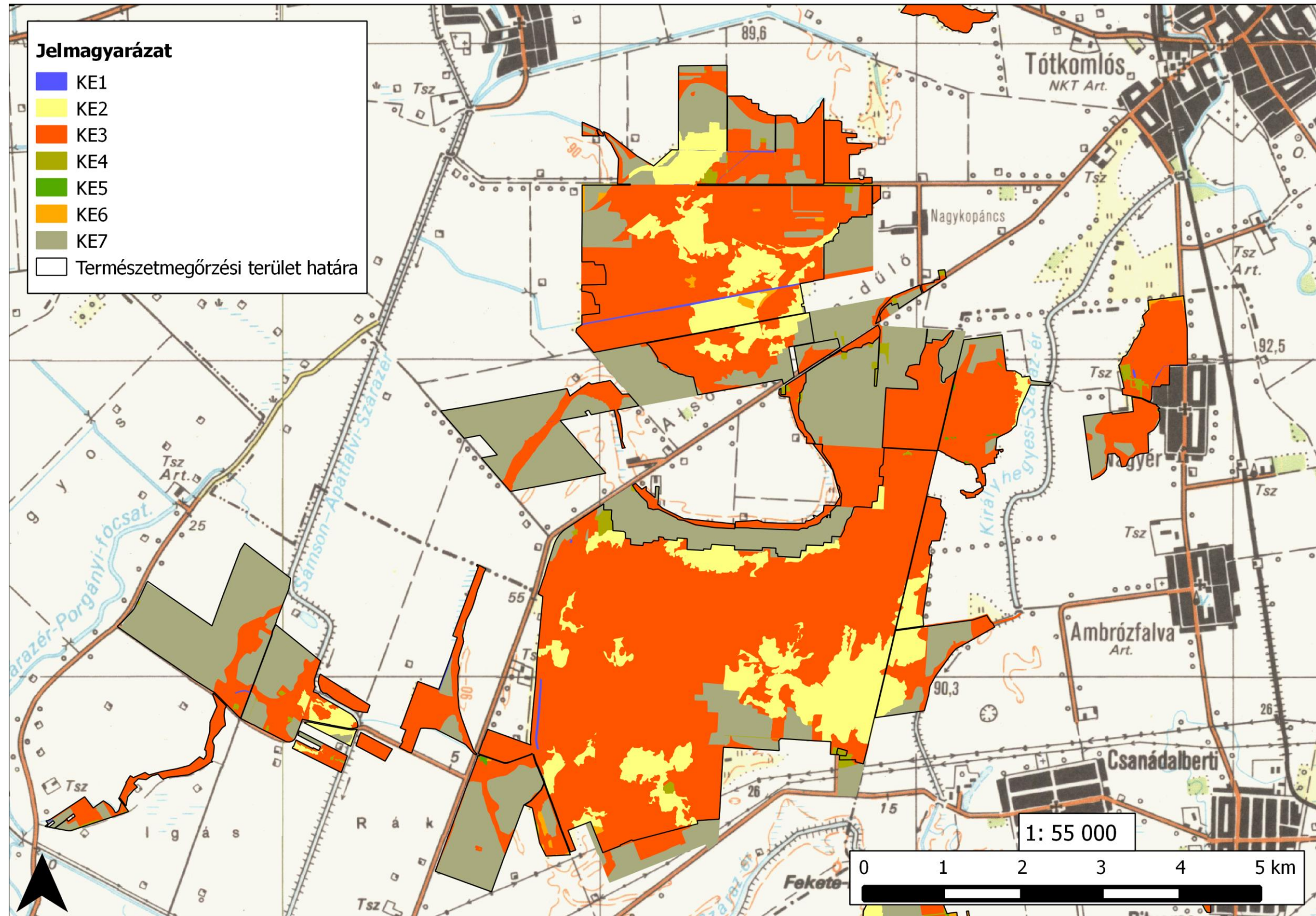
2. A tervezési terület kezelési egységeinek áttekintő térképe (2014)

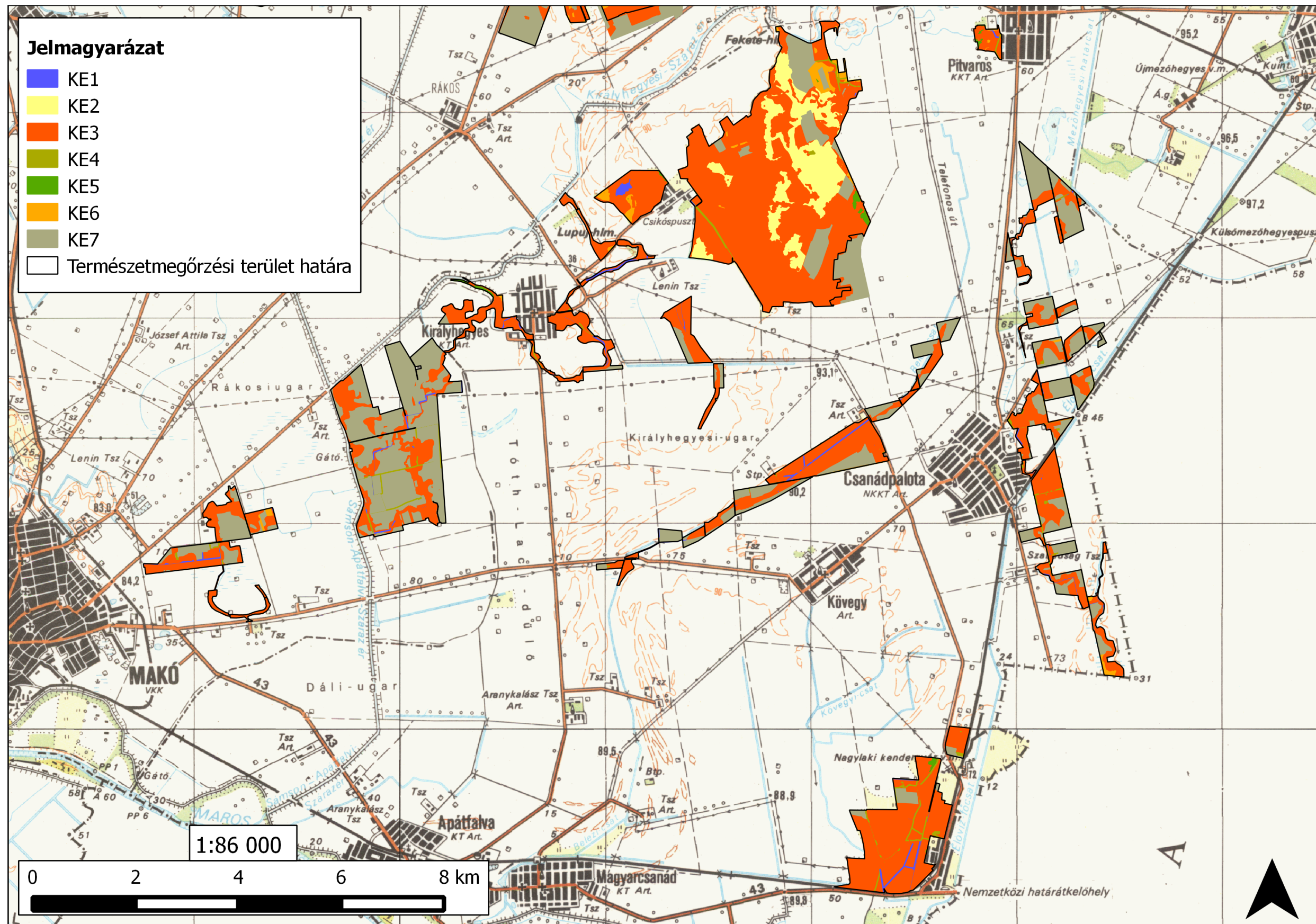
2.1. A tervezési terület kezelési egységeinek áttekintő térképe I. (2014)

2. 2. A tervezési terület kezelési egységeinek áttekintő térképe II. (2014)

1.3. A tervezési terület kezelési egységeinek áttekintő térképe III. (2014)

1.4. A tervezési terület kezelési egységeinek áttekintő térképe IV. (2014)

